

Klassieke Olympiaden 2026-2027

Pensum Grieks

Ronde 2

*Inleiding*¹

In het klassieke Athene moesten aanklagers en aangeklaagden in de rechtbank zelf hun zaak bepleiten. Er waren geen openbare aanklagers en advocaten. Omdat niet iedereen zelf een goede redevoering kon schrijven, waren er professionele redenaars, zogenaamde logografen, die tegen betaling zulke redevoeringen schreven. Een van hen was Lysias. Lysias leefde van ca. 445 tot ca. 380 v. Chr. Hij was, zoals gezegd, van beroep logograaf en heeft met zijn redevoeringen op bestelling bijzonder veel succes gehad. Van de honderden redevoeringen die hij schreef zijn er 34 bewaard gebleven. Op een enkele grafrede of feestrede na zijn het allemaal pleidooien voor de rechtbank.

Lysias schrijft in een helder, zuiver Attisch, het Griekse dialect dat in Athene werd gesproken. Hij gebruikt geen pathetische woorden of opvallende stilistische middelen. De opbouw van zijn pleidooien is eenvoudig: inleiding, uiteenzetting van de gebeurtenissen, bewijsvoering, slotwoord. Hij vertelt zonder ophef en laat de feiten voor zichzelf spreken. Wat Lysias heel goed kan, is zich inleven in de personen voor wie hij het pleidooi schrijft. Hij is een meester in het neerzetten van karakters: hij schrijft de pleidooien als het ware op het lijf van de sprekers, zodat ze helemaal tot leven komen, ze spreken met hun 'eigen woorden'. Dat leidt soms tot komische effecten.



¹ Voor de inleiding en de aantekeningen is dankbaar gebruikgemaakt van het boekje van R.L. Artz, A.J. Goossens en S. Jeurissen-Boomgaard, *Drie redevoeringen van Lysias*.

In de hieronder staande tekst verdedigt een - ons verder onbekende - Athener zich tegen een aanklacht wegens geweldpleging en poging tot doodslag met voorbedachten rade. De aanklager is een zekere Simon. De aanklacht heeft betrekking op gebeurtenissen van vier jaar geleden. Zowel Simon als de beklaagde waren destijds allebei verliefd op een zekere Theodotus, waarschijnlijk een slaaf van ongeveer veertien jaar oud. De spreker beweert dat hijzelf de jongen voor zich wist te winnen door vriendelijkheid, terwijl Simon Theodotus probeerde te veroveren met geweld, maar zonder succes. De rivaliteit tussen beide mannen liep uit op huisvredebreuk en ordinaire vechtpartijen op straat.

Nu, vier jaar later, heeft Simon een aanklacht ingediend: aangeklaagde en Theodotus zouden destijds samen, gewapend met potscherven, naar zijn huis zijn gekomen en hem met de dood hebben bedreigd. In het gevecht zou Simon aan zijn hoofd gewond zijn geraakt. Mochten de rechters uiteindelijk de aangeklaagde schuldig verklaren, dan kan deze gestraft worden met verbeurdverklaring van zijn bezittingen en verbanning uit Athene.

De rechtbank is in dit geval de Raad (βουλή) van de Areopagus, het hoogste gerechtshof, dat moordzaken en geweldpleging met voorbedachten rade behandelde.

De onderstaande tekst vormt het begin van de redevoering tegen Simon. Het zijn de inleidende woorden die de beklaagde richt tot de rechters, waarna hij uiteenzet wat er volgens hem precies gebeurd is. Ter ondersteuning van zijn betoog laat hij ooggetuigen van de gebeurtenissen een getuigenverklaring afleggen in de rechtbank.

In het klassieke Athene was de knapenliefde (pederastie) een geaccepteerd verschijnsel. De minnaar, een volwassen man, onderhield hierbij een erotische relatie met een jongen in de puberleeftijd. De jongen verleende seksuele gunsten aan zijn minnaar, die op zijn beurt zijn beminde jongen opleidingen liet volgen in muziek en sport en hem geschenken gaf.

N.B. bij het annoteren van de teksten is ervan uitgegaan dat de deelnemers het Grieks-Nederlandse woordenboek van I. Sluiter en anderen gebruiken. Dit woordenboek is digitaal gratis toegankelijk op de site woordenboekgrieks.nl. Bij de toets over het pensum worden echter alle woorden opgegeven die niet in de woordenlijst van Hupperts staan.

Tekst

ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πολλὰ καὶ δεινὰ συνειδῶς Σίμωνι, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ’

αὐτὸν εἰς τοσοῦτον τόλμης ἡγησάμην ἀφικέσθαι, ὥστε ὑπὲρ

ῶν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ τούτων ὡς ἀδικούμενον

ἔγκλημα ποιήσασθαι καὶ οὕτω μέγαν καὶ σεμνὸν ὄρκον

5 διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν. Εἰ μὲν οὖν ἄλλοι τινὲς ἔμελλον

περὶ ἐμοῦ διαγνώσεσθαι, σφόδρα ἂν ἐφοβούμην τὸν

κίνδυνον, ὁρῶν ὅτι καὶ παρασκευαὶ καὶ τύχαι ἐνίστε

τοιαῦται γίνονται, ὥστε πολλὰ καὶ παρὰ γνώμην

ἀποβαίνειν τοῖς κινδυνεύουσιν· εἰς ὑμᾶς δ’ εἰσελθὼν ἐλπίζω

10 τῶν δικαίων τεύξεσθαι. Μάλιστα δ’ ἀγανακτῶ, ὦ βουλή, ὅτι

περὶ [τῶν] πραγμάτων εἶπεῖν ἀναγκασθήσομαι πρὸς ὑμᾶς,

ὑπὲρ ὧν ἐγὼ αἰσχυνόμενος, εἰ μέλλοιεν πολλοί μοι

συνείσεσθαι, ἡνεσχόμην ἀδικούμενος. Ἐπειδὴ δὲ Σίμων με εἰς

τοιαύτην ἀνάγκην κατέστησεν, οὐδὲν ἀποκρυψάμενος

15 ἅπαντα διηγῆσομαι πρὸς ὑμᾶς τὰ πεπραγμένα. Ἀξιῶ δέ, ὦ

βουλή, εἰ μὲν ἀδικῶ, μηδεμιᾶς συγγνώμης τυγχάνειν· ἐὰν δὲ

περὶ τούτων ἀποδείξω ὥς οὐκ ἔνοχός εἰμι οἷς Σίμων

διωμόσατο, ἄλλως δὲ ὑμῖν φαίνωμαι παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν

ἑμαυτοῦ ἀνοητότερον πρὸς τὸ μειράκιον διατεθείς, αἰτοῦμαι

20 ὑμᾶς μηδὲν με χεῖρω νομίζειν, εἰδότες ὅτι ἐπιθυμῆσαι μὲν

ἅπασιν ἀνθρώποις ἔνεστιν, οὗτος δὲ βέλτιστος ἂν εἴη καὶ

σωφρονέστατος, ὅστις κοσμιώτατα τὰς συμφορὰς φέρειν

δύναται. Οἷς ἅπασιν ἐμποδὼν ἐμοὶ γεγένηται Σίμων οὕτοσί,

ὥς ἐγὼ ὑμῖν ἐπιδείξω.

25 Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, Πλαταῖκοῦ

μειρακίου, καὶ ἐγὼ μὲν εὖ ποιῶν αὐτὸν ἡξίουں εἶναί μοι

φίλον, οὗτος δὲ ὑβρίζων καὶ παρανομῶν ᾤετο ἀναγκάσειν

αὐτὸν ποιεῖν ὅ τι βούλοιτο. Ὅσα μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ’

αὐτοῦ πέπονθε, πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν· ὅσα δὲ εἰς ἐμέ

30 αὐτὸν ἐξημάρτηκεν, ἡγοῦμαι ταῦθ’ ὑμῖν προσήκειν ἀκοῦσαι.

Πυθόμενος γὰρ ὅτι τὸ μειράκιον ἦν παρ’ ἐμοί, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν

οἰκίαν τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκκόψας τὰς θύρας

εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναικωνίτιν, ἔνδον οὐσῶν τῆς τε ἀδελφῆς

τῆς ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν, αἵ οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν

35 ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀρώμεναι αἰσχύνεσθαι. Οὗτος
τοίνυν εἰς τοῦτο ἦλθεν ὕβρεως ὥστ' οὐ πρότερον ἠθέλησεν
ἀπελθεῖν, πρὶν αὐτὸν ἡγούμενοι δεινὰ ποιεῖν οἱ
παραγενόμενοι καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐλθόντες, ἐπὶ παῖδας κόρας
καὶ ὀρφανὰς εἰσιόντα, ἐξήλασαν βίᾳ. Καὶ τοσούτου ἐδέησεν
40 αὐτῷ μεταμελῆσαι τῶν ὕβρισμένων, ὥστε ἐξευρὼν οὗ
ἐδειπνοῦμεν ἀτοπώτατον πράγμα καὶ ἀπιστότατον
ἐποίησεν, εἰ μὴ τις εἰδείῃ τὴν τούτου μανίαν. Ἐκκαλέσας γάρ
με ἔνδοθεν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς με τύπτειν
ἐπεχείρησεν· ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἡμυνάμην, ἐκστὰς ἔβαλλέ με
45 λίθοις. Καὶ ἐμοῦ μὲν ἀμαρτάνει, Ἀριστοκρίτου δέ, ὃς παρ' ἐμέ
ἦλθε μετ' αὐτοῦ, βαλὼν λίθῳ συντρίβει τὸ μέτωπον. Ἐγὼ
τοίνυν, ὧ βουλή, ἡγούμενος μὲν δεινὰ πάσχειν, αἰσχυνόμενος
δέ, ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον εἶπον, τῇ συμφορᾷ, ἡνειχόμεν, καὶ
μᾶλλον ἡρούμην μὴ λαβεῖν τούτων τῶν ἀμαρτημάτων δίκην
50 ἢ δόξαι τοῖς πολίταις ἀνόητος εἶναι, εἰδὼς ὅτι τῇ μὲν τούτου
πονηρίᾳ πρέποντα ἔσται τὰ πεπραγμένα, ἐμοῦ δὲ πολλοὶ
καταγελάσσονται τοιαῦτα πάσχοντος τῶν φθονεῖν

εἰθισμένων, ἐάν τις ἐν τῇ πόλει προθυμῆται χρηστὸς εἶναι.

Οὕτω δὲ σφόδρα ἠπορούμην ὅ τι χρησαίμην, ὦ βουλή, τῇ

55 τούτου παρανομία, ὥστε ἔδοξέ μοι κράτιστον εἶναι

ἀποδημῆσαι ἐκ τῆς πόλεως· λαβὼν δὲ τὸ μειράκιον (ἅπαντα

γὰρ δεῖ τάληθῇ λέγειν) ὥχόμην ἐκ τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ

ῥῆμην ἱκανὸν εἶναι τὸν χρόνον Σίμωνι ἐπιλαθέσθαι μὲν τοῦ

νεανίσκου, μεταμελῆσαι δὲ τῶν πρότερον ἡμαρτημένων,

60 ἀφικνοῦμαι πάλιν. Κάγῳ μὲν ὥχόμην εἰς Πειραιᾶ, οὗτος δ'

αἰσθόμενος εὐθέως ἤκοντα τὸν Θεόδοτον καὶ διατρίβοντα

παρὰ Λυσιμάχῳ, ὃς ὥκει πλησίον τῆς οἰκίας ἧς οὗτος

ἐμεμίσθωτο, παρεκάλεσέ τινας τῶν τούτου ἐπιτηδείων. Καὶ

οὗτοι μὲν ἡρίστων καὶ ἔπινον, φύλακας δὲ κατέστησαν ἐπὶ

65 τοῦ τέγους, ἵν', ὅποτε ἐξέλθοι τὸ μειράκιον, εἰσαρπάσειαν

αὐτόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνοῦμαι ἐγὼ ἐκ Πειραιέως,

καὶ τρέπομαι παριῶν ὡς τὸν Λυσίμαχον· ὀλίγον δὲ χρόνον

διατρίψαντες ἐξερχόμεθα. Οὗτοι δ' ἤδη μεθύοντες

ἐκπηδῶσιν ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ οἱ μὲν τινες αὐτῷ τῶν

70 παραγενομένων οὐκ ἠθέλησαν συνεξαμαρτεῖν, Σίμων δὲ

οὕτοσὶ καὶ Θεόφιλος καὶ Πρώταρχος καὶ Αὐτοκλῆς εἶλκον τὸ
μειράκιον. ὁ δὲ ῥίψας τὸ ἱμάτιον ὥχετο φεύγων. Ἐγὼ δὲ
ἡγούμενος ἐκεῖνον μὲν ἐκφεύξεσθαι, τούτους δ', ἐπειδὴ
τάχιστα ἐντύχοιεν ἀνθρώποις, αἰσχυνομένους

75 ἀποτρέψεσθαι — ταῦτα διανοηθεὶς ἑτέραν ὁδὸν ὥχόμεν
ἀπιὼν· οὕτω σφόδρ' αὐτοὺς ἐφυλαττόμεν, καὶ πάντα τὰ ὑπὸ
τούτων γιγνόμενα μεγάλην ἐμαυτῷ συμφορὰν ἐνόμιζον.

Κάνταῦθα μὲν, ἵνα φησὶ Σίμων τὴν μάχην γενέσθαι, οὔτε
τούτων οὔτε ἡμῶν οὐδεὶς οὔτε κατεάγη τὴν κεφαλὴν οὔτε

80 ἄλλο κακὸν οὐδὲν ἔλαβεν, ὧν ἐγὼ τοὺς παραγενομένους ὑμῖν
παρέξομαι μάρτυρας.

MARTYRES

Ὅτι μὲν τοίνυν οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας, ὃ βουλή, καὶ

ἐπιβουλεύσας ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐγὼ τούτῳ, ὑπὸ τῶν

παραγενομένων μεμαρτύρηται ὑμῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν

85 μειράκιον εἰς γναφεῖον κατέφυγεν, οὗτοι δὲ συνεισπεσόντες

ἦγον αὐτὸν βία, βοῶντα καὶ κεκραγότα καὶ μαρτυρόμενον.

Συνδραμόντων δὲ ἀνθρώπων πολλῶν καὶ ἀγανακτούντων τῷ

πράγματι καὶ δεινὰ φασκόντων εἶναι τὰ γιγνόμενα, τῶν

μὲν λεγομένων οὐδὲν ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα

90 καὶ ἄλλους τινὰς ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας συνέκοψαν. Ἦδη

δὲ αὐτοῖς οὗσι παρὰ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος

βαδίζων ἐντυγχάνω, δεινὸν δὲ ἡγησάμενος εἶναι καὶ αἰσχρὸν

περιδεῖν οὕτως ἀνόμως καὶ βιαίως οὕτως ὕβρισθέντα τὸν

νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ. Οὗτοι δέ, δι' ὃ τι μὲν

95 τοιαῦτα παρενόμουν εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν εἰπεῖν

ἐρωτηθέντες, ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου ἔτυπτον ἐμέ.

Μάχης (δὲ) γενομένης, ὧ βουλή, καὶ τοῦ μειρακίου

βάλλοντος αὐτοὺς καὶ περὶ τοῦ σώματος ἀμυνομένου καὶ

τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτὸν ὑπὸ τῆς

100 μέθης καὶ ἐμοῦ ἀμυνομένου, καὶ τῶν παραγενομένων ὡς

ἀδικουμένοις ἡμῖν ἀπάντων ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ τῷ

θορύβῳ συντριβόμεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες. Καὶ οἱ μὲν

ἄλλοι οἱ μετὰ τούτου παροινήσαντες, ἐπειδὴ τάχιστα με

εἶδον μετὰ ταῦτα, ἐδέοντό μου συγγνώμην ἔχειν, οὐχ ὥς
 105 ἀδικούμενοι ἀλλ' ὥς δεινὰ πεποηκότες· καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ
 χρόνου τεττάρων ἐτῶν παρεληλυθότων οὐδέν μοι πώποτε
 ἐνεκάλεσεν οὐδεὶς. Σίμων δ' οὐτοσί, ὁ πάντων <τῶν> κακῶν
 αἴτιος γενόμενος, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἤγε δεδιῶς
 περὶ αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲ δίκας ἰδίας ἥσθετο κακῶς
 110 ἀγωνισάμενον ἐξ ἀντιδόσεως, καταφρονήσας μου οὕτως
 τολμηρῶς εἰς τοιοῦτον ἀγῶνά με κατέστησεν. Ὡς οὖν καὶ
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενομένους
 μάρτυρας παρέξομαι.

MARTYPEΣ

Jullie hebben van mij en van de getuigen gehoord wat er
 115 gebeurd is. Ik zou willen, leden van de Raad, dat Simon
 dezelfde mening had als ik; dan zouden jullie, na van ons
 beiden de waarheid gehoord te hebben, gemakkelijk een
 rechtvaardig oordeel kunnen vellen. Maar omdat hij zich

niets aantrekt van de eden die hij gezworen heeft, zal ik
120 proberen jullie ook in te lichten over de leugens die hij
verteld heeft. Hij heeft namelijk het lef gehad te beweren dat
hij 300 drachmen aan Theodotus gegeven heeft en vaste
afspraken met hem heeft gemaakt, en dat ik de jongen heb
benaderd en van hem heb afgetroggeld. Maar als dat echt
125 waar was, had hij toch zoveel mogelijk getuigen moeten
optrommelen en de zaak volgens de wetten moeten
afhandelen. Maar hij heeft niets van dat alles gedaan; in
plaats daarvan heeft hij zich tegenover ons beiden schandalig
gedragen, hij heeft ons geslagen, hij heeft met zijn
130 dronken kop de deur ingetrapt en hij is 's nachts
binnengedrongen in het slaapvertrek van vrije vrouwen. Dat
moet u toch wel als het sterkste bewijs beschouwen, leden
van de Raad, dat hij tegenover jullie liegt. Kijk eens wat een
ongeloofwaardige dingen hij vertelt. Hij taxeert zijn eigen
135 vermogen op 250 drachmen. Dan is het toch wel
verbazingwekkend dat hij om de gunsten van de jongen te

kopen meer betaalt dan hij zelf bezit. Hij voert de brutaliteit
zo ver dat het voor hem niet voldoende is om er alleen over
te liegen dat hij het geld betaald heeft, maar hij beweert zelfs
140 dat hij het geld van mij heeft teruggekregen. Maar hoe is het
aannemelijk te maken dat ik toen de vergrijpen tegen hem
gepleegd had waarvan hij me nu beschuldigt, met de
bedoeling hem die 300 drachmen afhandig te maken, maar
dat ik na de vechtpartij het geld aan hem teruggegeven zou
145 hebben, terwijl we daardoor nog niet af waren van mogelijke
aanklachten en we daar geen enkele noodzaak toe hadden?
Maar laat ik hier maar over ophouden, leden van de Raad,
want hij heeft dat allemaal verzonnen en uit de lucht
gegrepen. Hij zegt dat hij het geld aan de jongen heeft betaald
150 om niet de indruk te wekken dat hij iets vreselijks gedaan
heeft toen hij, zonder dat er sprake was van welke
overeenkomst dan ook, de jongen op zo'n schandalige manier
heeft behandeld, en hij doet alsof hij het heeft teruggekregen
omdat het duidelijk is dat hij het geld nooit heeft opgeëist en

155 er nooit enige melding van gemaakt heeft.

Hij beweert ook dat hij voor zijn eigen deur door mij
vreselijk is toegetakeld en in elkaar is geslagen. Maar in
werkelijkheid heeft hij de jongen meer dan vier stadiën
vanaf zijn huis achterna gezeten zonder daarbij enig letsel op te
160 lopen; en hij ontkent dit, terwijl meer dan 200 mensen het
zelf gezien hebben.

Lysias, tegen Simon 1-27

Aantekeningen (n.b. cursief gedrukte aantekeningen zijn geen vertaling, maar een toelichting op de aangehaalde woorden)

- | | | |
|-----|--|---|
| 1 | πολλὰ, δεινὰ
καὶ
συνειδώς
σύνοιδα + acc. en dat.
ἡ βουλή | <i>zelfstandig gebruikte adiectiva
niet vertalen
ptc. van σύννοια
iets (acc.) van iemand (dat.) weten
hier: leden van de Raad (zie inleiding)</i> |
| 2 | εἷς τοσοῦτον τόλμης ἀφικνέομαι
ὥστε | <i>zo brutaal zijn
verbind hiermee de infinitivi ποιήσασθαι (regel 4) en ἐλθεῖν (regel 5) en vul als
subjectsaccusativus αὐτόν (= hij) aan</i> |
| 2-3 | ὕπὲρ ὧν t/m ὕπὲρ τούτων | <i>voor die daden waarvoor hij gestraft zou moeten worden</i> |
| 3 | ὥς + ptc. | <i>alsof</i> |
| 4 | ἐγκλημα ποίεομαι | <i>een aanklacht indienen</i> |
| 5 | διόμνυμαι | <i>zweren; bij rechtszaken over moord en/of ernstige mishandeling legden aanklager en</i> |

		<i>aangeklaagde een plechtige eed af dat ze de waarheid zouden spreken, waarbij ze hun eigen bestaan op het spel zetten</i>
6	διαγιγνώσκω, fut. διαγνώσομαι	een uitspraak doen
7	ὁ κίνδυνος ἡ παρασκευή ἡ τύχη	<i>hier:</i> proces intrige <i>hier:</i> onvoorziene omstandigheid
8	πολλὰ παρὰ γνώμην	<i>onz. mv., zelfstandig gebruikt</i> tegen de verwachting
9	κινδυνεύω	<i>hier:</i> aangeklaagd worden
10	τὰ δίκαια τεύξομαι	een rechtvaardige behandeling <i>futurum van τυγχάνω</i>
11	[τῶν]	<i>De vierkante haken geven aan dat dit woord wel in de handschriften staat, maar volgens de moderne uitgever niet in de tekst thuishoort.</i>
12	αἰσχυνόμενος	<i>vertaal hier met een persoonsvorm in de verleden tijd:</i> ik zou ...
13	συνείσεσθαι (<i>inf. fut. van σύννοια, zie regel 1</i>) ἡνεσχόμην (<i>aor. van ἀνέχομαι - verdragen</i>)	<i>vul aan:</i> ταῦτα <i>vertaal:</i> en daarom ...
13-14	εἰς ἀνάγκην καθίστημι	in een dwangpositie brengen
15	ἄξιόω	willen
16	ἀδικέω	<i>hier:</i> schuldig zijn
17	ἔνοχος + dat. οἷς	schuldig aan = τούτοις, ᾗ
18	διόμνυμαι ἄλλως	<i>hier:</i> onder ede verklaren aan de andere kant
18-19	παρὰ ... ἀνοητότερον διατίθεμαι, ptc. aor. διατεθείς	nogal onverstandig, gezien ... zich gedragen
20	χείρω νομίζω ἐπιθυμέω	minder waard achten verliefd zijn
21	ἔνεστι + dat.	het is eigen aan iemand
22	κόσμιος ἡ συμφορά	waardig ongeluk

23	Οἷς ἅπασιν ἐμποδῶν γίγνομαι + <i>dat.</i> οὕτοσί	Bij al deze dingen iemand dwars zitten = οὔτος
25	ἐπιθυμέω + <i>gen.</i> Πλαταϊκός	verliefd zijn op uit Plataeae (een stad in Boeotië, niet ver van Athene)
26	εὖ ποιέω ἡξίου	goed behandelen (door het geven van cadeaus etc.) 1 ^e pers. imperf. act. van ἡξιόω; zie aantekening bij regel 15
28	Ὅσα (...) κακά	Hoeveel narigheid
29-30	ὅσα (...) ἐξημάρτηκεν	alle misdaden die hij beging
30	προσῆκει + <i>dat.</i>	het is gepast voor
32	ἐκκόπτω	forceren
33	ἡ γυναικωνῖτις	vrouwenvertrek
34	ἡ ἀδελφιδῆ κόσμιος	nicht hier: zedig, ingetogen
35	ὁ οἰκεῖος	familielid
36	εἰς τοῦτο + <i>gen.</i>	tot zo'n toppunt van
37	αὐτὸν ἡγούμενοι δεῖνα ποιεῖν	lijdend voorwerp bij ἐξήλασαν (regel 39) omdat zij vonden dat hij zich misdroeg
37-38	οἱ παραγενόμενοι καὶ οἱ μετ'αὐτοῦ ἐλθόντες οἱ παραγενομένοι	onderwerp bij ἐξήλασαν; vertaal: de aanwezigen ... en zij die ... de aanwezigen
38-39	ἐπὶ t/m εἰσιόντα	toen hij de kamer van de dochters en de weesmeisjes binnenliep
39	ἐξελαύνω	het huis uit zetten
39-40	καὶ τοσούτου t/m τῶν ὑβρισμένων οὗ <i>bijwoord van plaats</i>	en hij toonde zo weinig berouw over zijn misdragingen waar
42	εἰ t/m μανίαν	De bijzin εἰ t/m μανίαν hangt af van ἀπιστότατον. Inhoudelijk komt dit overeen met οὐδεὶς ἂν πιστεύοι, εἰ μή τις εἰδείη τὴν τούτου μανίαν.
42	εἰδείη	optativus 3 ^e pers. ev. van οἶδα
42-43	ἐκκαλέω ἔνδοθεν	naar buiten roepen

43	ἐπειδὴ τάχιστα	zodra
44	ἀμύνομαι + <i>acc.</i> ἐξίσταμαι, <i>ptc. aor. ἐκστάς</i>	zich verdedigen tegen een eindje verderop gaan staan
46	συντρίβω	ernstig verwonden
48	ἡ συμφορά ἀνέχομαι, <i>imperf. ἡνειχόμεν</i>	<i>hier</i> : de gang van zaken verdragen, over zijn kant laten gaan
49-50	μᾶλλον ... ἢ	liever ... dan
49	αἰρέομαι δίκην λαμβάνω + <i>gen.</i>	ervoor kiezen genoegdoening krijgen voor
50	δοκέω + <i>dat.</i>	de indruk wekken bij
51	πρέποντα + <i>dat.</i>	in overeenstemming met
51-52	ἔσται, καταγελάσσονται	<i>tegenwoordig toekomstige tijd ('zullen')</i> ; in het Nederlands wordt de tijd in de bijzin aangepast aan de verleden tijd in de hoofdzin; vertaal: zouden ...
51	τὰ πεπραγμένα	de gebeurtenissen
51-53	πολλοὶ (...) τῶν φθονεῖν εἰθισμένων	veel mensen die gewoonlijk jaloers zijn
52	καταγελάω, <i>fut. καταγελάσομαι</i>	uitlachen
53	χρηστός εἶμι	zich keurig gedragen
54	ἀπορέομαι ὅ τι χρῆσαίμην + <i>dat.</i>	niet weten wat ik moest doen met
55	ἡ παρανομία	onwettig gedrag
56	ἀποδημέω	weggaan
57	τάληθῃ	= τὰ ἀληθῇ
58	ᾤμην ἐπιλανθάνομαι, <i>aor. ἐπελαθόμην</i> + <i>gen.</i>	<i>imperf. van οἶομαι</i> – menen vergeten
59	μεταμέλει + <i>gen.</i> τὰ ἡμαρτημένα	spijt hebben van fouten
60	ὁ Πειραιεύς	Piraeus (<i>de haven van Athene</i>)
61	εὐθέως διατρίβω	meteen verblijven
62	Λυσίμαχος ἥς	Lysimachus (<i>een verder onbekende Athener</i>) = ἥν; <i>het relativum neemt hier de naamval aan van het antecedent</i>
63	μισθόομαι, <i>perf. μεμίσθωμαι</i>	huren

	ὁ ἐπιτήδειος	vriend
64	ἀριστάω	eten
	καθίστημι, aor. κατέστησα	plaatsen
65	εἰσαρπάζω	naar binnen sleuren
66	ὁ καιρός	tijdstip
67	τρέπομαι ὡς + acc.	gaan naar
68	διατρίψαντες	zie aantekening bij regel 61
69	ἐκπηδάω	tevoorschijn springen
	αὐτῷ	te verbinden met συνεξαμαρτεῖν (regel 70)
69-70	οἱ παραγενομένοι	zie aantekening bij regel 37-38
70	συνεξαμαρτάνω + dat.	samen met iemand een fout begaan
71	οὗτοσί	= οὗτος
	Θεόφιλος, Πρώταρχος, Αὐτοκλῆς	Theophilus, Protarchus en Autocles zijn vrienden van Simon
	ἔλκω	meesleuren
73-74	ἐπειδὴ τάχιστα	zie aantekening bij regel 43
74	ἐντυγχάνω, aor. ἐνέτυχον + dat.	tegenkomen
75	ἀποτρέπομαι	zich uit de voeten maken
	διανοέομαι, aor. διενοήθην	bedenken
76	φυλάττομαι + acc.	op zijn hoede zijn voor
78	Κάνταῦθα	= Καὶ ἐνταῦθα
	ἵνα bijwoord van plaats	waar
79	κατάγνυμι, aor. pass. κατεάγην	breken
	τὴν κεφαλὴν	acc. van betrekking
80	τοὺς παραγενομένους	zie aantekening bij regel 37-38
81	παρέχομαι μάρτυρας	als getuigen laten optreden
	MARTYΡΕΣ	hier wordt het pleidooi even onderbroken voor de getuigenverklaringen; deze verklaringen zijn nooit in de handschriften overgeleverd
83	ἐπιβουλεύω + dat.	kwaad willen doen
83-84	τῶν παραγενομένων	zie aantekening bij regel 37-38
84	μαρτυρέω	onder ede verklaren
85	τὸ γναφεῖον	vollerswerkplaats (een plek waar wol werd bewerkt)
	καταφεύγω	zijn toevlucht nemen tot
85	συνεισπίπτω, aor. συνεισέπεσον	tegelijk naar binnen stormen

86	κράζω, <i>perf. (met praesensbetekenis)</i> κέκραγα μαρτύρομαι	schreeuwen als getuigen aanroepen; <i>vul aan als object:</i> τοὺς παραγενομένους
87	συντρέχω, <i>aor. συνέδραμον</i> ἀγανακτέω	zich verzamelen boos zijn
89	Μόλων ὁ γναφεύς	Molon de voller (<i>zie aantekening bij regel 85</i>)
90	ἐπαμύνω συγκόπτω	helpen in elkaar slaan
91	οὔσι Λάμπων	<i>dat. mv. mnl. van ὤν</i> Lampon (<i>een verder onbekende Athener</i>)
92	βαδίζω ἐντυγχάνω + <i>dat.</i>	lopen <i>zie aantekening bij regel 74</i>
93	περιοράω, <i>aor. περιεῖδον + acc. + ptc.</i> ἄνομος ὕβριζω	het laten gebeuren dat ... misdadig mishandelen
94	ἐπιλαμβάνομαι + <i>gen.</i> δι' ὅ τι	vastgrijpen waarom; <i>de hierdoor ingeleide bijzin is afhankelijk van zowel εἰπεῖν (regel 95) als ἐρωτηθέντες (regel 96)</i>
95	τοιαῦτα παρανομέω εἰς + <i>acc.</i>	<i>hier vertalen als bijwoord:</i> op zo'n manier zich misdadig gedragen tegen
96	ἀφίεμαι + <i>gen., aor. ἀφείμην</i>	loslaten
97	⟨δὲ⟩	<i>Dit woord staat tussen puntige haken, omdat het niet in de overgeleverde handschriften staat, maar er volgens de moderne uitgever van de tekst wel hoort te staan.</i>
98	βάλλω ἀμύνομαι	<i>hier:</i> bekogelen zich verdedigen
100	ἡ μέθη τῶν παραγενομένων ὥς + <i>ptc.</i>	dronkenschap <i>zie aantekening bij regel 37-38</i> omdat (<i>geeft een subjectieve reden aan</i>)
101	ἐπικουρέω + <i>dat.</i>	te hulp komen
102	ὁ θόρυβος συντρίβω τὰς κεφαλὰς	verwarring verwonden <i>acc. van betrekking</i>

103	παροινέω ἐπειδὴ τάχιστα	dronken zijn <i>zie aantekening bij regel 43</i>
104	δεόμαι + <i>gen.</i> ὥς + <i>ptc.</i>	iemand vragen <i>hier:</i> alsof
105	ὥς + <i>ptc.</i>	<i>hier:</i> in het besef dat ...
106	παρέρχομαι, <i>perf.</i> παρελήλυθα πῶποτε	voorbijgaan ooit
106-107	ἐγκαλέω + <i>dat.</i> + <i>acc.</i>	iemand (<i>dat.</i>) voor iets (<i>acc.</i>) aanklagen
107	οὕτοσί 〈τῶν〉	<i>zie aantekening bij regel 23</i> <i>zie aantekening bij regel 97</i>
108	ἡσυχίαν ἄγω	zich rustig houden
109	αὐτοῦ ἴδιος	= ἑαυτοῦ privé-
109-110	δίκας ἀγωνίζομαι	processen voeren
110	ἀγωνισάμενον ἢ ἀντίδοσις	<i>vul aan:</i> με vermogensruil; <i>aan rijke burgers konden in Athene financiële verplichtingen opgelegd worden, zoals het financieren van tragedie-opvoeringen of de bemanning van een oorlogsschip. Wie vond dat hij ten onrechte was geselecteerd, kon een andere, in zijn ogen geschiktere kandidaat aanwijzen. Als die andere persoon weigerde, kon de aangewezen persoon die ander uitdagen tot vermogensruil. Dit kon tot processen leiden.</i>
	καταφρονέω + <i>gen.</i>	neerkijken op
111	τολμηρός εἰς ἀγῶνα καθίστημι	brutaal in een proces verwikkelen
112	τοὺς παραγενομένους	<i>zie aantekening bij regel 37-38</i>
113	μάρτυρας παρέχομαι	<i>zie aantekening bij regel 81</i>